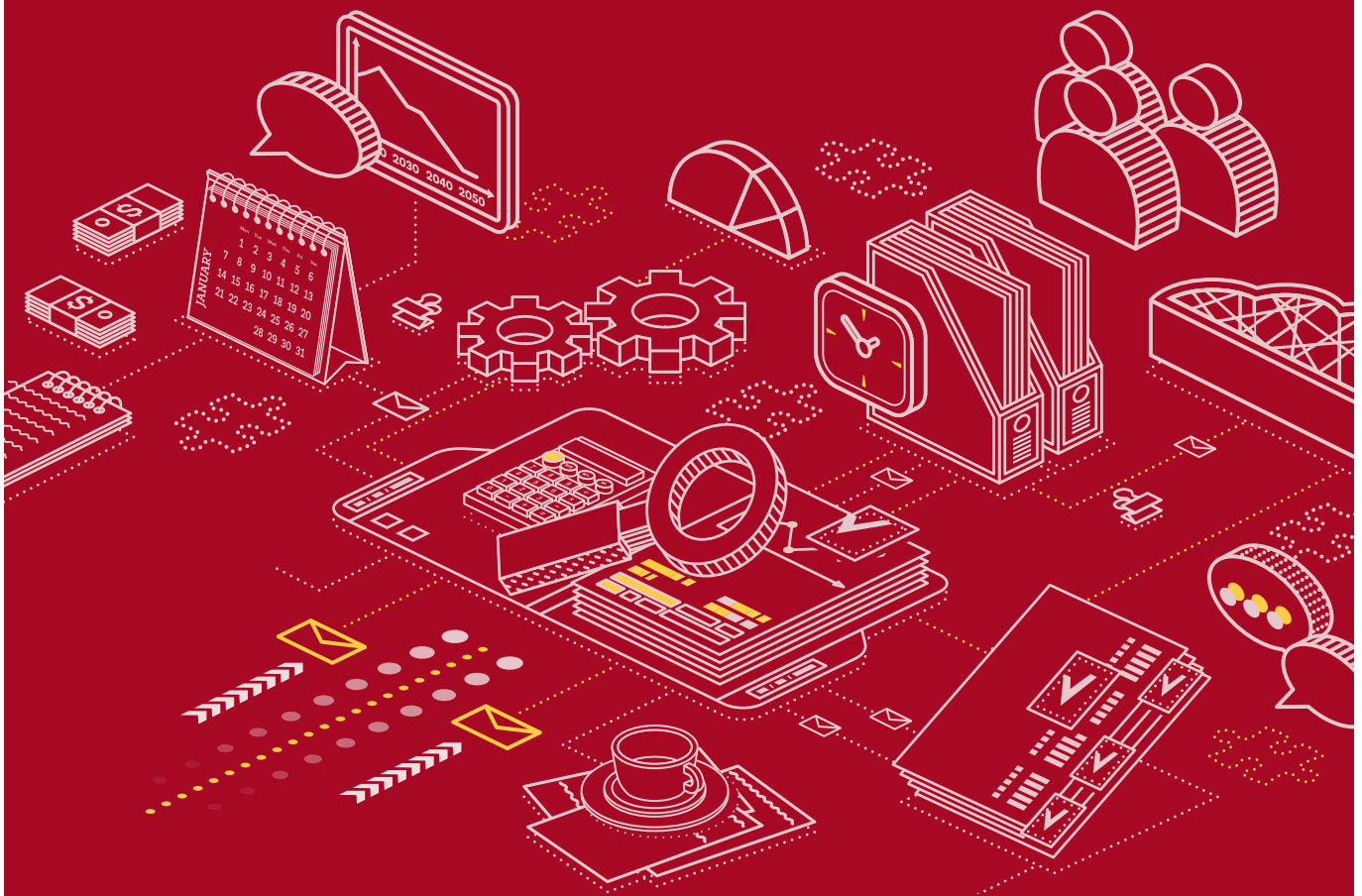

METTE HOLAN og PER HØISETH

Økonomistyring

LØM

4. utgave

FAGBOKFORLAGET

Økonomistyring

METTE HOLAN og PER HØISETH

Økonomistyring

LØM

4. utgave

FAGBOKFORLAGET

Copyright © 2024 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved
ISBN: 978-82-450-5132-2

1. utgave, 1. versjon 2024

E-utgaven er basert på 4. trykte utgave, 1. opplag: ISBN 978-82-450-4818-6

Elektronisk tilrettelegging: John Grieg, Bergen
Forsidedesign ved forlaget
Forsideillustrasjon: ©Art-is-Power/shutterstock

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.
Vigmostad & Bjørke AS er Miljøfyrtårn-sertifisert.

Forord

Den som har flere år i arbeidslivet, forstår mye av både ledelse, salg, dokumentasjon, effektivisering og lønnsomhet. Ikke minst gir erfaringene en erkjennelse av viktigheten av ledelses-, økonomistyrings- og markedsføringskompetanse – det vi kaller LØM-emnene. Har man forstått behovet for videreutvikling innenfor et fagområde, er dette gull verdt i opplæringen. Vi kjenner og forstår alle sannheten i begrepet «nød lærer naken kvinne å spinne». Vil vi lære noe som vi vet er viktig og nyttig, er veien til kompetanse relativt rett fram.

Vi har i denne utgaven tatt tak i mange av de råd vi har fått, og vi har blant annet forsøkt å bli enda mer praktisk orientert. Vi har valgt å bruke tid på å presentere oppgaver og arbeidsmetoder som gir mulighet for å trene på de problemområder som vi vet er nødvendig for å bli dyktige ledere. Vi har derfor valgt å ta inn en del kommunikasjonsfag i læreverket.

Økonomistyring er et fagområde med mange begreper. For å få på plass en del av disse har vi valgt å ta utgangspunkt i begreper fra privatøkonomien. Ved å lage en overgang fra det kjente til de mer ukjente bedriftsøkonomiske begrepene håper vi at innsikten kommer på en enkel måte. Boka er nå på 16 kapitler, den forrige hadde 8. Økningen skyldes stort sett at vi har forsøkt å få fagstoffet enklere og tydeligere presentert. Hvert kapittel handler nå om «én ting». Det som er helt nytt i boka, er et kapittel om prosjektlønnsomhet. For å gi et bedre grunnlag for temaet kalkulasjon og lønnsomhet har vi et kort, nytt kapittel om driftsregnskap. Kalkulasjonskapitlet er gjort enklere og tydeligere enn i forrige utgave. Boka avsluttes med et refleksjonskapittel hvor sentrale temaer er usikkerhet, handlingskompetanse, samfunnsansvar og etikk.

Den nye utgaven av boka er skrevet ut fra dagens situasjon i arbeidslivet og for fagfolk som har arbeidserfaring. Det betyr i praksis at vi har tilpasset både språk, utfordringer og eksempler til folk som har praktisk erfaring. På mange områder har det medført at nivået kan legges høyere enn det som kan være vanlig for en innføringsbok. Den praktiske innsikten i arbeidslivets utfordringer

som leseren har, gir en unik mulighet for «høy fart» i opplæringen. Vi er også opptatt av hvordan LØM-emnene griper inn i de øvrige fagene. En god faglig leder er dyktig også i LØM!

Vi vet at veien til å oppnå gode resultater er at alle ansatte blir involvert og engasjert i å nå bedriftens mål. Vi håper at læreboka vil gi framtidens ledere gode forutsetninger for å kunne motivere og lære sine medarbeidere å arbeide på en effektiv og lønnsom måte. En leders evne til å skape et lærende arbeidsmiljø og legge til rette for samarbeid på arbeidsplassen er noe av det viktigste som skal til for å skape gode resultater.

Bokserien er blitt benyttet av mange studenter og lærere i mange år. Vi har i løpet av alle disse årene fått mange gode innspill til hva læreverket bør inneholde. Det takker vi hver enkelt av dere for. Vi vil spesielt takke Johs Totland for de flotte regnearkmodellene han har utviklet, og for at vi kan benytte oss av disse.

Lykke til med studiet av økonomifaget!

Steinkjer og Skien, mai 2019

Forfatterne

Forord til 4. utgave

Høsten i 2022 kom en ny læreplan for LØM-emnet i teknisk fagskole. Endringene i læringsutbyttene er ikke omfattende, men disse har vi tatt hensyn til i denne utgaven. I tillegg har det skjedd mye i verden siden siste utgave i 2019. Vi har hatt en pandemi, opplevd sterk prisvekst, samt at bærekraftarbeidet har kommet enda mer i fokus. Samtidig har verden blitt stadig mer digital. Vi har digitale møter, telefonen blir stadig mer avansert, og på nettet finner vi omtrent all markedsføring. Det siste gjelder kunstig intelligens. Det vi lurer på nå er hvordan vi kan benytte oss av alt dette for å bli stadig dyktigere, mer bærekraftige, og samtidig konkurransedyktige. Utfordringene står i kø, men vi må fortsatt lære oss det grunnleggende i både L, Ø, og M!

Steinkjer og Skien, januar 2024

Forfatterne

Oversikt over kapitler

1.	Økonomistyring og forretningsplan.....	17
2.	Økonomistyring for alle	29
3.	Lover, forskrifter og standarder.....	51
4.	Bedriftsetablering og avvikling.....	65
5.	Inntekter og kostnader	95
6.	Regnskap og bokføring.....	119
7.	Årsregnskapet	149
8.	Regnskapsanalyse	171
9.	Kalkylegrunnlag.....	205
10.	Budsjett som styringsverktøy.....	215
11.	Kalkylemetoder	241
12.	Dekningspunktanalyse og produktvalg	269
13.	Investeringsanalyse	285

14.	Kapitalbinding i omløpsmidler.....	303
15.	Økonomistyring i prosjekter	323
16.	Økonomistyring – en enkel oppgave?	343
17.	Eksamensoppgave VÅR 2018	353

Innholdsfortegnelse

1.	Økonomistyring og forretningsplan.....	17
1.1	Hva er økonomistyring?	17
1.2	Hvem har interesse av regnskapet og bedriftens økonomiske situasjon?	19
1.3	Hvorfor er LØM-emnet tverrfaglig?.....	20
1.4	Hvordan få et beslutningsgrunnlag?	20
1.5	Forretningsplanen.....	21
1.6	Hvordan skal du lære deg økonomistyring?.....	23
2.	Økonomistyring for alle.....	29
2.1	Regneark – et enkelt og nyttig verktøy	29
2.2	Hvorfor er økonomistyring og økonomiforståelse viktig?	33
2.3	Betalingsevne (likviditet)	34
2.4	Evne til å tjene penger (lønnsomhet).....	37
2.5	Regnskapet – utgangspunktet for økonomistyring	38
2.6	Evnen til å tåle tap (soliditet)	44
2.7	Hva koster det å eie og bruke en bil?	45
2.8	Regnskapsforståelse er viktig for alle.....	47

3.	Lover, forskrifter og standarder	51
3.1	Lover, forskrifter og miljøet	51
3.1.1	Lover og regler	51
3.1.2	Etikk i næringslivet	52
3.1.3	Miljø og bærekraft	55
3.2	Sentrale lover i økonomistyring	56
3.3	Sentrale standarder	61
4.	Bedriftsetablering og avvikling	65
4.1	Bedriftsetablering	65
4.1.1	Forretningside og forretningsmodellering	68
4.1.2	Selskapsregistrering	69
4.2	Valg av selskapsform	70
4.2.1	Enkelpersonforetak (ENK)	70
4.2.2	Ansvarlig selskap med fullt eller delt ansvar (ANS og DA)	71
4.2.3	Aksjeselskaper og aksjeloven	72
4.2.4	Andre selskapsformer	74
4.2.5	Vurdering av selskapsform	74
4.3	Kapitalbehov og finansiering	75
4.4	Finansiering og finansieringskilder	82
4.4.1	Serie- og annuitetslån	82
4.4.2	Lånesøknaden	83
4.4.3	Ulike former for banklån	84
4.4.4	Andre långivere	84
4.4.5	Tilskuddsordninger	84
4.4.6	Leasing	85
4.4.7	Faktoring	85
4.5	Avvikling av en bedrift	87
4.5.1	Opphør	88
4.5.2	Salg av bedriften	88
4.5.3	Styrt avvikling	88
4.5.4	Konkurs	89

5.	Inntekter og kostnader	95
5.1	Periodisering.....	95
5.2	Inntekter.....	99
5.3	Kostnader.....	100
5.3.1	Faste og variable kostnader	100
5.3.2	Direkte og indirekte kostnader.....	106
5.3.3	Betalbare og ikke-betalbare (kalkulatoriske) kostnader	107
5.4	Mer om lønn, avskrivning og kapitalkostnader.....	109
5.4.1	Lønnskostnad.....	109
5.4.2	Avskrivninger	111
5.4.3	Kapitalkostnader	113
6.	Regnskap og bokføring.....	119
6.1	Regnskap og bokføring.....	119
6.1.1	Hvem har interesse av regnskapet?	120
6.1.2	Regnskapssystem og arkivering.....	122
6.1.3	Regnskapet og systematisering etter Norsk Standard	122
6.1.4	Grunnleggende regnskapsprinsipper	129
6.1.5	Enkle bokføringsprinsipper.....	131
6.2	Bokføring – registrering av bilag.....	133
6.2.1	Varekjøp	136
6.2.2	Varesalg.....	137
6.2.3	Lønn og skattetrekk	139
6.2.4	Kjøp av anleggsmidler og avskrivning.....	142
6.2.5	Merverdiavgift	143

7.	Årsregnskapet	149
7.1	Avslutning av regnskapet.....	149
7.1.1	Årsoppgjørdisposisjoner/vurderinger	152
7.2	Krav til årsregnskapet	156
7.2.1	Årsberetningen.....	157
7.2.2	Kontantstrømanalyse.....	157
7.2.3	Noteopplysninger.....	157
7.3	Eksempel på årsregnskap for firmaet Auto Bil AS	158
8.	Regnskapsanalyse.....	171
8.1	Hvorfor regnskapsanalyse?	171
8.2	Gruppering av tallmaterialet	173
8.2.1	Resultatregnskapet.....	173
8.2.2	Balanseregnskapet	174
8.3	Korrigerings og vurdering av regnskapstall	175
8.3.1	Noteopplysninger.....	175
8.3.2	Hva og hvorfor kan det være feil i tallene?.....	176
8.4	Beregning og vurdering av regnskapet	177
8.4.1	Lønnsomhet	181
8.4.2	Finansiering og soliditet	186
8.4.3	Likviditet.....	188
8.5	Eksempel på vurdering av nøkkeltall.....	194
8.5.1	Eksempel på beregning og vurdering av nøkkeltall utført i regneark.....	194
8.5.2	Eksempel på nøkkeltall hentet fra Proff.....	196
9.	Kalkylegrunnlag	205
9.1	Hva er selvkost og bidrag?.....	206
9.2	Driftsresultatregnskap etter selvkostmetoden.....	208
9.3	Driftsresultatregnskap etter bidragsmetoden	212

10.	Budsjett som styringsverktøy	215
10.1	Budsjetteringsprosessen	215
10.2	De ulike hovedbudsjetter med tilhørende delbudsjetter	219
10.2.1	Resultatbudsjett	220
10.2.2	Likviditetsbudsjett	223
10.2.3	Balansebudsjett	228
10.3	Budsjettkrav og budsjettering av nøkkeltall	229
10.4	Budsjettkontroll med avviksanalyse og tiltaksforslag ...	229
10.5	Budsjettering med avviksanalyse og tiltaksforslag	231
10.6	Budsjettarbeid i praksis?	232
11.	Kalkylemetoder	241
11.1	Kalkylegrunnlag	241
11.1.1	Vareselger eller tjenesteyter?	244
11.1.2	Varesalg (kalkulasjon i handelsbedrifter/ varehandel)	244
11.2	Selvkostkalkulasjon i tjenesteytende bedrifter	247
11.2.1	Selvkostmetoden med tilleggssatser	247
11.2.2	Selvkostmetoden med differensierte tillegg	249
11.2.3	Timebaserte kalkyler	251
11.3	Bidragsmetoden i tjenesteytende bedrifter	254
11.3.1	Prisen er gitt i markedet, og kalkylen viser om produktet er lønnsomt	254
11.3.2	Prisen beregnes ut fra krav til dekning	255
11.3.3	Et eksempel på kalkulering og vurdering av timepris for en maskin	256
11.4	Sammenligning av bidrags- og selvkostmetoden	259
11.5	Å gi et skriftlig tilbud	260
11.6	For- og etterkalkulasjon med avviksanalyse	261

12.	Dekningspunktanalyse og produktvalg	269
12.1	Dekningspunktanalyse	269
12.2	Produktvalg med en knapp faktor (flaskehals)	277
13.	Investeringsanalyse	285
13.1	Investeringsbeslutninger	285
13.2	Renteberegning og avkastningskrav	287
13.3	Investeringsens kontantstrøm	287
13.4	Tilbakebetalingsmetoden (pay-back)	289
13.5	Nåverdimetoden	291
13.6	Internrentemetoden	294
13.7	Bruk av regnearkmodell i investeringsanalysen	295
13.8	Gjensidig utelukkende prosjekter	297
13.9	Følsomhetsanalyse for investeringen	299
14.	Kapitalbinding i omløpsmidler	303
14.1	Hvordan påvirkes lønnsomheten av kapitalbinding? ...	303
14.2	Kapitalbinding og logistikk	304
14.3	Kapitalbinding i kundefordringer	305
14.4	Kapitalbinding i lager	307
14.4.1	Leveringsservicenivå	308
14.4.2	ABC-analyse	309
14.4.3	Beregninger for innkjøp og styring av lagerhold ..	311
14.5	Sammenhengen mellom kapitalbinding og lønnsomhet ..	317

15.	Økonomistyring i prosjekter	323
15.1	Prosjektregnskap	324
15.1.1	Bokføringsforskriftens krav om prosjektregnskap for ordrer større enn 300 000 kr	324
15.1.2	Viktige faktorer ved utarbeidelse av prosjektregnskap	326
15.2	Økonomistyring i prosjekter	328
15.2.1	Hvordan kan vi øke inntektene i et prosjekt?.....	329
15.2.2	Hvordan kan vi redusere kostnadene i et prosjekt? .	329
15.2.3	Eksempler på rutiner i prosjekt- og basisorganisasjonen	331
15.2.4	Lean og veien mot lønnsomhet og suksess	332
15.3	Evaluering av prosjekter	335
15.3.1	Evaluering av prosjektprosessen	335
15.3.2	Hva skal vi evaluere?	335
15.3.3	Hvordan skal vi evaluere?	336
15.3.4	Hvordan skal resultatet av evalueringen brukes?	340
16.	Økonomistyring – en enkel oppgave?.....	343
16.1	Hva er økonomistyring?	343
16.2	Hvordan beherske usikkerhet i beslutningssituasjonen?..	344
16.3	Hva vil det si å utøve et samfunnsansvar?	346
16.3.1	Hvordan kan vi øke handlingskompetansen?	346
16.3.2	Hva er et godt etisk valg?	347
16.3.3	Hva er viktige verdier i dagens samfunn?	349

17. Eksamensoppgave VÅR 2018	353
PRODUKSJONSDEL	355
Oppdrag 1 – Situasjonsanalyse.....	355
Oppdrag 2 – Trakassering.....	355
Oppdrag 3 – Investeringsanalyse	355
Oppdrag 4 – Markedsarbeid	356
Oppdrag 5 – Oppsigelser	356
DOKUMENTASJONSDEL.....	357
Oppgave 1.....	357
Oppgave 2	358
Oppgave 3	358
 Bildeliste.....	 359
 Stikkordregister	 361

1

Økonomistyring og forretningsplan

Hva handler dette kapitlet om?

Kapitlet gir en oversikt over de temaer du skal lære i faget økonomistyring. Vi ser også på hvem som er interessert i bedriftens regnskap, og hvordan de anvender denne informasjonen. Videre ser vi på sammenhengen mellom økonomistyring, markedsføringsledelse og organisasjon og ledelse. Vi ser senere også denne sammenhengen i forretningsplanen, og vi slår fast at LØM er et ledelsesfag! For å ta beslutninger trenger vi å ha oversikt, og vi ser litt på dette med situasjonsanalyse, mål og tiltak. Avslutningsvis ser vi på hvordan du skal lære økonomistyring.

1.1 Hva er økonomistyring?

Du skal nå studere økonomistyring, og kanskje er du litt usikker på hva du skal lære? Økonomistyring i en bedrift handler om å skape størst mulig verdier, og samtidig ha tilstrekkelig med penger til å betale sine regninger. Kanskje ikke så ulikt det mange har som et personlig ønske? Hva er det som kreves av kompetanse i en bedrift for at denne skal ha god økonomistyring? I emneplanen for LØM faget i teknisk fagskole nevnes mange ord som kan relateres til økonomistyring: sentrale begreper innen økonomi, bedriftsetablering, økonomisk status, regnskap og analyser, budsjett, kalkyler, aktuelle lover, regneark, tiltak/handlingsplaner, forretningside, forretningsplan og samfunnsutvikling. For å gi en oversikt vil vi forsøke å utdype begrepene i tabell 1.1.

Tabell 1.1 En oversikt over begreper i økonomistyring i LØM-emnet.

Sentrale begreper innen økonomi	Det er mange begreper innenfor faget økonomi. Det er mange kostnadstyper og mange nye ord som f.eks. balanse, egenkapital og anleggsmidler. Mange ord tror vi kanskje er det samme, men her har de ulik betydning. F.eks. betyr utgift, utbetaling og kostnad ulike ting. Begrepene blir forklart, og det er lurt å bruke litt tid på å lære dem etter hvert. I mange av oppgavene etter hvert kapittel er det nettopp nye begreper som skal forklares. Men ordene kommer altså etter hvert, og i den sammenheng de hører til.
Bedriftsetablering og utvikling av forretningsideer. Forretningsplan	Her må man lære litt om selve etableringen, og om de valg man må ta mht. selskapsform (AS, ENK, ANS). Det finnes mye hjelp på nettet akkurat til hvordan selve etableringen foregår. I resten av boka lærer du mer om det å drive bedriften videre. Å utvikle en forretningside krever både kompetanse og kreativitet. Det finnes verktøy til hjelp i utviklingen.
Regnskap og analyse	Det å forstå oppbyggingen av regnskapet er selve grunnpilaren for å kunne vurdere hva som kan og bør gjøres. Her ligger en av nøklene til god økonomistyring. Regnskapet er et verktøy! For å forstå regnskapet starter vi med selve bokføringen. Du har kanskje hørt om debet og kredit? Hvis ikke, vil du snart høre om det. Bokføringen er registreringen av alle innkjøp, salg, utbetaling av lønn og resten av det som involverer penger inn eller penger ut av bedriften. Regnskapsanalyse er – som det ligger i begrepet – en analyse av regnskapet. Vi beregner da ulike nøkkeltall (formler). Nøkkeltallene forteller om hvorvidt bedriften tjener penger, om den klarer å betale sine regninger og om den er stødig og tåler eventuelle dårlige tider. Regnskapet er basert på det som har skjedd.
Budsjettering	Budsjettet er et framtidsregnskap. Det er en plan i kroner! Budsjettet tar ofte utgangspunkt i regnskapet fra forrige år og så vurderer man hvordan man tror (og håper) kommende år vil bli. Kanskje planlegger man utvidelser eller at man skal være veldig aktiv i markedsføringen. Konsekvensene av tiltakene legges inn i budsjettet. Likedan må man ha oversikt over det som skjer utenfor bedriften. Blir det prisøkning? Kommer salget av vårt produkt til å øke? Osv.
Kalkyler	En kalkyle er en beregning av hva bedriften skal ta for produktene de selger. En håndverksbedrift regner ofte anbud på ulike prosjekter/oppdrag. For at vi skal kalkulere «riktig» pris må vi ha riktig «input» i kalkylene. Hva skal påslagene være for at vi skal få dekket våre kostnader?
Analyser og vurderinger. Investeringsanalyse, kapitalbehov	Vi ser på lønnsomheten i alt bedriften foretar seg. Regnskapet forteller om dette, budsjettet er en plan for å bedre lønnsomheten, men vi gjør også andre lønnsomhetsbetraktninger. Vi vurderer om en investering er lønnsom, vi vurderer hvor stort varelager bedriften bør ha og vi ser på noe som heter nullpunktanalyse og flaskehalsvurderinger. Alt dette handler om vurdering av bedriftens økonomiske situasjon.
Aktuelle lover	Bedriften må forholde seg til de lover og regler som finnes. Det er ingen som forteller oss hva som er lov eller ikke lov. Det må bedriften finne ut selv. Det er ikke alltid like lett, og derfor vil se på de mest aktuelle lovene her.
Samfunnsutvikling, etiske valg, bærekraft	Bedriften vil møte mange krav knyttet til bærekraft. Det er svært viktig at bedriften er samfunnsorientert og følger med på samfunnsutviklingen. Bærekraftmålene får større og større påvirkning på rammebetingelsene. Samfunnsansvar er det ansvar bedriften har overfor omgivelsene sine. Det er ansvaret for å tjene penger slik at ansatte får lønn, staten får skatter og avgifter og kundene får gode produkter, osv. I tillegg har bedriften et ansvar for å ikke forårsake skade hverken på folk eller miljøet generelt. Her kommer dette med etiske valg inn.
Regneark	Regneark er et veldig nyttig verktøy når man skal ha oversikt over tall og gjøre beregninger. Det forenkler og det gir god oversikt og forståelse. Regnskap, budsjett, analyser og kalkyler er egnede oppgaver for regnearket.
Tiltak/handlingsplaner	Når bedriften har kunnskap om alt det som er nevnt ovenfor, kan den gjøre riktige tiltak. Tiltakene skal da ivareta både det å tjene penger og det å ivareta mennesker og miljøet rundt.

1.2 Hvem har interesse av regnskapet og bedriftens økonomiske situasjon?

Regnskapet er nyttig og gir mye informasjon. Det er mange flere enn bedriften selv som har nytte av regnskapet.

Det er nyttig å vite hva de ulike interessentene søker av informasjon, hvilke behov de har og hva de bidrar med. I tabellen nedenfor har vi forsøkt å framstille dette.

Figur 1.1
Interessentmodellen.

Tabell 1.2 En oversikt over belønninger til og bidrag fra interessegruppene, samt noen årsaker til hvorfor regnskapet er av interesse.

Interessegruppe	Bidrag til og fra foretaket	Interesse i foretakets økonomiske situasjon
Ansatte	Ansatte bidrar med sin arbeidskraft og mottar lønn og sosiale ytelser fra bedriften.	Ansatte vil ha innsikt for å kunne vurdere om bedriften er en sikker arbeidsplass. De vil også vite om arbeidsplassen betaler akseptabel lønn og har ordnede forhold.
Långivere	Långivere bidrar med kapital og ønsker en tilfredsstillende avkastning tilbake.	Långivere vil ha innsikt i om bedriften klarer å betale tilbake lånet og rentene. De ønsker sikkerhet for sine lån. De vil vite om bedriften er kredittverdig.
Leverandører	Leverandørene får betaling for varer/ tjenester. De bidrar til foretaket med varer/ tjenester, leveringsdyktighet og ofte gode betalingsbetingelser.	Leverandørene ønsker innsikt for å være trygg på den kreditt de har gitt. Er bedriften kredittverdig? I tillegg vil de vite om bedriften er noe å satse på for framtida. Er det en bedrift i vekst som bør satses på mht. salgsinnsats?
Kunder	Kundene mottar varer/tjenester og får visse betalingsbetingelser. Kundene er selve grunnlaget for bedriftens eksistens i og med at det er de som gir inntekter.	De kunder som er avhengige av bedriftens fortsatte eksistens, vil være svært interessert i bedriftens levedyktighet. Slik avhengighet kan skyldes forhold som at varene brukes i kundens egen produksjon, eller at de er avhengig av oppfølging (deler, garantier etc.).
Konkurrenter	Konkurrentene skaper konkurransesituasjonen. I en bransje hvor konkurrentene er uærlige, vil dette smitte over på alle, likeså vil vilkårene endres.	Konkurrentene ønsker innsikt for selv å kunne ta best mulig strategiske valg. De kan planlegge både oppkjøp og priskrig!
Eiere	Eierne bidrar med kapital og ønsker avkastning og kanskje anseelse tilbake.	Eierne ønsker innsikt for å vite om de skal fortsette som eiere, eller om de skal selge.
Samfunnet	Samfunnet bidrar med mange ulike tjenester til foretaket. Eksempler er tomter, infrastruktur, konsesjoner og i visse tilfeller kapital. Samfunnet mottar skatter, avgifter, arbeidsplasser og varer/ tjenester.	Myndighetene benytter nok ikke regnskapsanalyser for å se om bedriften fortsatt vil være en stor skatteyder, men en del andre i samfunnet vil kunne gjøre det. Mediene følger for eksempel ofte nøye med på større bedrifter av ulike grunner.